

BULL TERRIER VE MINYATUR BULL TERRIER HAKEMLIK SEMINERİ

Ilker Unlu@ 2018

İngiltere, Newbury'de Güney İngiltere Minyatur Bull Terrier Kulubu ile İngiliz Bull Terrier Kulubu işbirliğinde 20 Kasım, 2018 Cumartesi bir ırk hakemlik semineri düzenlendi. Beni ilk sasırtan şey katılımcıların büyük çoğunluğunun başka ırklardan geliyor olmasıydı. Bir kısmı zaten yıllardır hakemlik yapıyorlardı ve Bull Terrier hakkında bilgi dağarcıklarını geliştirmeye gelmişlerdi. Diğerleri zaten başka ırk köpekler üretiyor ya da kulupleriyle yakından çalışıyorlardı. Yaş sınırı 35 ile 65 arasındaydı diyebilirim.

Minyatur Bull Terrier (Min BT) ile Standart Bull Terrier (BT) ırkları boyutları dışında standartları aynı olduğu için aynı anda anlatıldı.

thebullterrierclub.org'den alınmıştır.

Standart BT, [UKUSA Bull Terrier](#) yetiştirici ismiyle yaklaşık 20 yıllık üretici olan Andrea Newburry, Minyatur Bull Terrieri [Graymor Min BT](#) ile 70'lerden beri üretim yapan Maureen Huges tanıttti. İki ırktan da birer örneğin yanyana getirildiği sunumda ırk standardinin üzerinden madde madde geçilerek ırk adına önemli noktalar açıklandı. İnteraktif şekilde devam eden seminer boyunca bolca soru cevap imkanı tanındı ve başka ırklarda uzmanlığı olan diğer tecrübeli hakemler de yerinde sorularla kafamızdaki resmin oturmasında yardımcı oldular.

Ringteki BT farki

Butun bir icerigi burada yazmam mumkun degilse de bir iki gozlemimi paylasmak istiyorum. Oncelikle bull terrier benim icin sahibinin yaninda sakin sakin hatta bazen de miskin miskin dolasan; tanidigi tanimadigi herkese dost ve birlikte yasamasi goreceli olarak kolay irklardan biridir. Eger tecrubeli bir bull ve terrier sahibi iseniz. Bunu ilk bull terrierini 1996'da almis biri olarak soyleyebiliyorum. Ingiltere'ye gelinceye kadar bull terrier imaji benim icin temelde buydu.

Ingiltere'deki ilk BT yarismasini 2012'de Coventry'deki Ulusal BT Kupasi'nda gozleme imkani buldum. Ilk dikkatimi ceken kopeklerin zip zip yerinde durmayislari oldu. 2001'de San Diego'daki tum irkların katildigi show'a gittigimdeki kopekleri hatirliyorum. BT ringine gayet sakin ve egitimli bir hava hakimken Ingiltere'de neredeyse bunun tersiyle karsilastim. Birincisi Amerika'da hepsi takim elbise giymis profesyonel handlerlar tarafından ringe cikarilan kopekler tum terbiyelerini takinirlarken, Atlantik'in bu tarafinda bull terrireden beklenen ondaki terrier ruhunu sergileyebilmesi olmasi beni hala daha sasirtiyor.

Insana karsi tamamen yumusak olmasina ragmen yuzunu yalamak isterken size devirmesi tipik BT davranisi olarak gulumsemeyle karsilaniyor. Tabi ki BT'nin kiciyla dag devirmesi meraklilarinca sikca paylasilan anekdotlarin basinda gelir. Gene de ringteyken yerde surunen, ayaklar havada yerde sirtini kasiyan ya da yurumek yerine lastik top gibi zip zip ziplayan BT'ler Ingiliz yarisma ortaminda en sik rastlanan ve kutlanan sahnelerinden. Bugun de hic farkli degildi. Kopekler havlamaya, sahiplerinin uzerlerine sicramaya, tasmada cekistirip durmaya devam ettiler ve herkes "BT iste!" deyip gulumsedi. Hatta bunun ringte dogalligidan bahsedip miskin duran kopeklerinin ruh eksikligi nedeniyle hakemlerce tercih edilmediginden bahsedildi. Sonucta standard, "ele avuca sigmaz olsa da disipline edilebilmelidir" diyor. Bu da hakem bakmiyorken ne yapiyorsa yapsin sahibi

istediginde bir kac dakikaligina da olsa show durusunda durabilmesi gerektigine isaret ediyor. Dolayisiyla da irkin tum haylazliklarinin hos gorulmesini sagliyor.

Turkiye'de kopeklerimiz evdeki haylazliklarina ne kadar alisik olursak olalim ozellikle ringde uslu durmalari icin nasil sosyallestirip egitim verdigimizi hatirladigimda sunun da farkina vardim: ozellikle de bull ve terrier irklarinin halkin gozu onundeki imajina karsi oldukca korumaci davraniyoruz. Bu nedenle kopeklerimiz her ne kadar evdeki yaramazlar olsa da halk arasina ciktiklerinde irkin imajina golge duserecek hareketlerden kacinmalari icin dikkatle kontrol edilip egitiliyorlar. Bunun da bizler icin dogru davranis oldugunu dusunuyorum. Ote yanan Ingiltere'de pet olarak gordugum tum BT'ler alisik oldugum turden gayet sakin hatta miskin halleriyle tasmanin ucunda yuruduklerini de soylemeden gecmemeliyim.

Pratige dayali deneyim

Ikinci olumlu nokta: bir powerpoint sunum beklerken tum gunun canli kopekler uzerinde gozlem yapip fikir alis verisinde bulunarak yapilmasi oldu. 5 BT ve 6 Min BT sunumun sonunda siraya dizilerek tek tek hakemlik yapmamiz ve not almamiz istendi. Gunun sonunda hepimiz kendi siralamamizin onlarinkiyle ortusup ortusmedigini gorme imkani bulduk. Min BT'deki degerlendirmeyi kacirmama ragmen BT'deki dort kopekten birinci ve ikincide hem fikirken 3 ve 4, benim siralamamda yer degistirmisti. Sonucta hakem yorumu tabii.

Canli kopeklerle calismanin en onemli artisti tabii ki cok daha pratik bilgiye dayaniyor olmasi. Hepimiz ideal BT ya da Min BT'nin neye benzedigini biliyoruz; ancak ideal kopek henuz dogmadigi icin onumuzdeki kopeklerdeki arti ve eksileri kafamizda degerlendirerek o gun karsimizda olan kopeklerin hangisinin daha fazla arti ve gormezden gelinebilir eksiler icerdigini kafamizda tartmamiz gerekiyor.

Durus sirasinda yeterli gorunen hareket sirasinda ayni sonucu vermeyebiliyor. Ya da tam tersi. Beni zorlayan noktalardan basinda hangi hatanin daha az affedilebilir olduguna karar vermektir. A disisinin harika acilari ve kafa tipine ragmen sirti coktu. C disisi gene guzel acilara sahip olmasina ragmen boyutlari icin biraz ince kemikliydi. D disisi omuzlari irk icin cok onde olmasina ragmen digerlerinden daha guzel yuruyordu. B disisi zaten taninmis bir sampiyonu.

Kopekleri canli gormeden buradaki sig bir iki cumleyle yorumlamak tabii ki hem imkansiz hem de haksizlik. Altini cizmek istedigim hangi hatanin yine ayni kopegin artilarini tarafindan daha cok tolere edilecegine karar vermek cok onemli. Kisisel secimim standardin da istedigim boyutlarina gore maksimum hacimli ancak en akiskan yuruyen ve tabii ki BT bir kafa irki oldugu icin en dogru kafa ve dis yapısına sahip kopegi secmektir. Sans eseri disilerin hepsi standartta istenen makas isirisina sahipti. BT'de bu sik rastlanan bir ozellik degil. Bu tip bir kafa idealiniz var ise alt ve ust cenenin uyumlu gelismis gosterirken istenen diger fiziksel ozellikleri ayni kopekte toplamak tabii ki kolay degil.

Artiya dayali degerlendirme

Sunum, 10 yasinda eski bir sampiyon kopek uzerinde yapildi. Kopegin Ingiliz BT Klubu'nun standardi tanitan sayfasinda yuruyusu ornekleyen kisa bir videosu da var. (<http://thebullterrierclub.org/breed-standard/> i tiklayip *gait/movement* alt basligina bakabilirsiniz) BT yarismalarında sampiyonlugu olan bu kopek ne yazik ki ciddi cene problemine de sahip. Bunun altti ozellikle cizilmesinin nedeni BT, artilarinin cokluguna bakilarak degerlendirilen bir irk. Bahsedilen kopegin fiziksel kalitesinin yuksekligi sadece BT 'lerin katildigi yarismalarda bunun gormezden gelinmesini saglamis.

Modern BT'nin babasi kabul edilen Raymond Oppenheimer 'in kitabinda da altini cizdigi ve hala daha BT yetistirilerinin takip ettigi bu prensip BT'nin tip olarak

standarda en guclu sekilde yakin olan yanlarinin agirligina karsi eksikliklerinin dengelenmesi anlayisiyla degerlendiriliyor. Bu nedenle bu kopek bir sampiyon. Her yetistiricinin tabii ki oncelikleri farkli olabilir. Kimi dislerin sadece ve sadece makas isirisinda olmasi disinda bir kopegi yarismaya cikarmak istemeyebilir. BT' nin bugune gelisini pire icin yorgan yakmamaya dayali bu uretim ve degerlendirme prensibine borclu oldugumuzu unutmayalim.

Ote yandan ayni kopegin ne yazik ki tum irkların katildigi diger yarismalarda pek sansi yok. Bunu sik sik da dile getiriyorlar. Ozellikle de dis problemi olan bir BT eger hakem BT konusunda uzman degilse ya da gelenegini bilmiyorsa sadece BT Klup yarismalarına goturuluyor.

Bundan sunu cikarmamaliyiz tabii ki. BT genel olarak dis yapisi bozuk bir irk degil. Yetistiriciler tabii ki buna buyuk onem veriyorlar. Oppenheimer'in uretim prensiplerini kulak arkasi etmeden.

Sadece kafadaki egim degil!

Benim icin paylasilmaya deger son onemli nokta ise kafanın Amerikan standardinda yumurta, Ingiltere'de ise rugby topu seklinde tasvir edilmesinin en buyuk nedeninin sadece kafanın ust kismindan burun ucuna kadar kesintisiz bir egim olmasina isaret etmek degil ayni zamanda kafanın en acisindan da dolu olmasının altini cizmek oldugunu unutmayalim. Ozellikle ve özellikle gozlerin altinin (insanda elmacik kemiklerinin oldugu kisim) dolu olmasi cok onemli. Aksi takdirde BT camiasinda sik duyulan profilden bakildiginda mukemmel egimli ancak enden yoksun "papagan" kafalarla karsi karisya kalabiliyorsunuz. Bu siklikla o kadar uc noktaya gidiyor ki kopek sagini solunu gormek icin bir kus gibi kafasini cevirmesi gerekebiliyor. Ve tum bunlari guclu bir alt cenenin tamamlamasi gerekiyor.

Daha fazla uzatmadan sunum dosyasinin son sayfasinda verdikleri gozlemler basligi altındaki bilgileri sizle paylasmak istiyorum.

GOZLEMLER

BT/Min BT'nin ringte hareketli olabilecegini bastan kabul edin. Dislerini kontrol etmek icin yanlarına gittiginizde guresmeye basarlarsa sahibinden kopegin basini sabit tutmasını isteyin. Sadece dislerin dizilisine degil kopek dislerinin dogru yerde oldugundan ve ıce, damaga dogru yönelmediklerinden emin olun. Sumagin genisligini, cenenin derinligini ve profilin dogru acida olup olmadigini anlamak icin ellerinizi kullanin. Alt cenenin guclu oldugundan emin oldun. Ellinizle kurek kemiklerinin omuzlardaki birbirine olan uzakligini hissedin. Kurek kemiginin ust ve alt noktasina dokunarak uzunlugundan ve geri yatik acisindan emin olun. On bacagi avucunuzla sarmalayarak kemiklerin yuvarlak ve guclu oldugundan; ozellikle de alt baldirin ic kismini kontrol ederek yeterince kasli olup olmadigini kontrol edin.

Karar zamani:

Karar verirken bunlara takilmayin:

- Cene yeterince derin ve genisse undershot (alt cenenin onde oldugu) dislere
- Kopegin arka acilari guzelse ve duzgun yuruyorsa kuyruk tutusuna
- Dogru oranlarda ise iyi bir kopek her boyutta olabileceginden boyutuna
- Tutarli olduguna inandiginiz icin sadece tek bir alt-tipi (bulldog, terrier, Dalmacya tipi vs) secmeye
- Somagin derin ve guclu olmasının yani sıra diger ozellikleri yerindeyse sadece kesintisiz egimli bir kafa profili secmeye
- Burun pigmentasyonu eksikligine
- Kizil renk (liver) haric renge
- Diger artilari yuksekse hatali lekelerle sahip bir beyaz kopege

Irakta suan birkac onemli problem mevcut ve bunlara ozellikle dikkat edilmesi gerekiyor:

1. Ice donuk kopek disleri

2. Zayif sirt cizgisi (ya fazla yukselen ya da hareket halinde gevsek sirtlar)
3. Zayif ve dogru olmayan arka bacaklar: duz dizler, alt baldir kemiginin zayifligi ve yuksek topuklar gibi
4. Omuz yuksekligi 46 cm'i gecen asiri agir, hantal kopekler

